

[Pradžia](#) > ... > [Nagrinėjimas Teisme](#) > [Civilinės Bylos](#) > [Procesiniai Terminai](#) > Poland

Procesiniai terminai

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Lenkija

1 Kokių rūšių terminai taikomi civiliniame procese?

Lenkijos civiliniame procese išskiriami šie terminai:

- kalbant apie šalių procesinius veiksmus – įstatyminiai, teisminiai ir sutartiniai terminai;
- kalbant apie teismo procesinius veiksmus – nurodomieji terminai.

Įstatyminiai ir teisminiai terminai yra galutiniai ir jų praleisti negalima.

Įstatyminiai terminai, kurie apibrėžiami kaip naikinamieji terminai (tai reiškia, kad juos praleidus konkretus procesinis veiksmas tampa niekinis), yra nustatyti įstatymuose. Tokių terminų negalima pratęsti ar sutrumpinti. Įstatyminis terminas pradedamas skaičiuoti įstatyme nurodytu momentu. Esama dviejų rūšių įstatyminių terminų: terminai, *iki* kurių turi būti atliktas veiksmas, ir terminai, kuriems *pasibaigus* gali būti atliktas veiksmas. Tarp įstatyminių terminų taip pat yra terminai teisių gynimo priemonėms įgyvendinti, pvz., apeliacinio ar kitos rūšies skundo pateikimo terminas.

Teisminiai terminai taip pat apibrėžiami kaip naikinamieji, tačiau juos nustato teismas arba teisėjas. Teisminius terminus galima pratęsti arba sutrumpinti, tačiau tik dėl svarbios priežasties, gavus prašymą iki termino pabaigos, net ir neišklausius priešingos šalies. Šie terminai pradedami skaičiuoti nuo atitinkamo sprendimo arba nutarties paskelbimo; jeigu Civilinio proceso kodekse numatytas automatinis įteikimas, jie pradedami skaičiuoti nuo teismo sprendimo arba nutarties įteikimo.

Teisminiai terminai apima terminus teismo veiklos ar procesiniams trūkumams sureguliuoti arba formaliems apeliacinio arba kitos rūšies skundo trūkumams pašalinti.

Sutartiniai terminai, kaip galima spręsti iš pavadinimo, nustatomi šalių sutartimi. Klasikinis pavyzdys yra proceso sustabdymas bendru šalių prašymu. Jeigu šalys pateikia tokį prašymą, teismas gali sustabdyti procesą, tačiau to daryti neprivalo. Tokio termino taikymas priklauso vien nuo šalių valios.

Nurodomieji terminai paprastai skiriami teisminėms institucijoms (teismams), ne šalims. Jų nesilaikymas neigiamų procesinių padarinių neturi. Jų pagrindinė paskirtis – proceso spartos principo taikymas. Tokio termino pavyzdys yra teismui skirtas terminas teismo sprendimo motyvams parengti.

2 Nedarbo dienų, numatytų 1971 m. birželio 3 d. Reglamente (EEB, Euratomas) Nr. 1182/71, sąrašas

Pagal 1951 m. sausio 18 d. Įstatymą dėl nedarbo dienų taikomos šios įstatyminės nedarbo dienos:

1) visi sekmadieniai (šeštadieniai nėra įstatyminės nedarbo dienos),

2) toliau išvardytos dienos:

1. sausio 1 d. – Naujųjų metų diena,

2. sausio 6 d. – Trys Karaliai,
3. Velykų sekmadienis,
4. Velykų pirmadienis,
5. gegužės 1 d. – švenčių diena,
6. gegužės 3 d. – Nacionalinė gegužės 3-iosios šventės diena,
7. Sekminės,
8. Devintinės,
9. rugpjūčio 15 d. – Marijos dangun ėmimo diena,
10. lapkričio 1 d. – Visų šventųjų diena,
11. lapkričio 11 d. – valstybinė šventė – Nepriklausomybės diena,
12. gruodžio 25 d. – Kalėdos,
13. gruodžio 26 d. – antra Kalėdų diena.

2024 m. Velykų sekmadienis yra kovo 31 d., Velykų pirmadienis – balandžio 1 d., Sekminės – gegužės 19 d., o Devintinės – gegužės 30 d.

3 Kokios yra bendrosios civilinio proceso terminų taisyklės?

Civilinėje teisėje sąvoka „terminas“ gali turėti dvi reikšmes.

Tai gali būti konkretus momentas (pvz., 2017 m. balandžio 5 d.) arba konkretus laikotarpis, turintis pradžią ir pabaigą (pvz., 14 dienų).

Jeigu nustatomas galutinis terminas (*data, iki kurios turi būti atliktas veiksmas*), svarbu tikslus jo pabaigos momentas. Terminas neprivalo būti nurodytas kaip diena, tačiau jis turi būti apibrėžtas kaip susitariančiųjų šalių numatytas tam tikromis aplinkybėmis įvykstantis įvykis.

Procesiniai terminai skaičiuojami dienomis, savaitėmis, mėnesiais arba metais. Pagal Civilinio proceso kodekso 165 straipsnį terminų skaičiavimo civiliniame procese metodas reglamentuojamas Civilinio kodekso nuostatomis dėl terminų, jeigu įstatymuose, teismo sprendime, kitos valdžios institucijos sprendime arba teisės akte nustatant terminą nenurodyta, kaip jis turi būti apskaičiuojamas (Civilinio kodekso 110 straipsnis). Prašymo paskelbimas Lenkijos nacionalinio pašto paslaugų teikėjo pašto skyriuje Lenkijos Respublikos teritorijoje arba kitos Europos Sąjungos valstybės narės nacionalinio pašto paslaugų teikėjo pašto skyriuje užsienyje laikomas lygiaverčiu šio dokumento pateikimas teismui. Ta pati nuostata taikoma, kai karys dokumentą pateikia dalinio štabui, asmuo, kuriam yra atimta laisvė, – savo įkalinimo įstaigos administracijai, o Lenkijos jūrų laivo įgulos narys – to laivo kapitonui.

Diena turi 24 valandas, ji prasideda ir baigiasi 00.00 val.

Dienomis skaičiuojamas terminas baigiasi paskutinės dienos pabaigoje. Savaitėmis, mėnesiais ar metais skaičiuojamas terminas baigiasi dieną, kurios pavadinimas arba data atitinka pirmąją termino dieną, arba, jeigu paskutinis mėnuo tokios dienos neturi, – paskutinę to mėnesio dieną. Jeigu terminas nurodomas kaip mėnesio pradžia, vidurys arba pabaiga, tai suvokiama kaip pirmoji, penkioliktoji arba paskutinė mėnesio diena, o pusė mėnesio atitinka 15 dienų. Jeigu terminas yra nustatytas mėnesiais arba metais ir nereikalaujama tęstinumo, daroma prielaida, kad mėnuo turi 30 dienų, o metai – 365 dienas. Jeigu veiksmui atlikti skirtas terminas baigiasi įstatymine nedarbo dieną arba šeštadienį, laikoma, kad terminas baigiasi kitą dieną, kuri nėra nedarbo diena arba šeštadienis.

4 Kai tam tikrą veiksmą ar formalumą reikia atlikti per nustatytą laiką, kada pradedamas skaičiuoti terminas?

Jeigu dienomis skaičiuojamo termino pradžia yra konkretus įvykis, į terminą neįskaičiuojama diena, kurią įvykis įvyksta. Pavyzdžiui, jeigu teismas šaliai įteikė procesinius dokumentus, 2017 m. sausio 11 d. nurodydamas jai per septynias dienas atlikti konkretų veiksmą, tas terminas baigiasi 2017 m. sausio 18 d. vidurnaktį (24.00 val.).

5 Ar dokumentų perdavimo ar įteikimo būdas (dokumentą asmeniškai

Įteikia antstolis arba pašto darbuotojas) gali turėti įtakos termino eigos pradžia arba ją pakeisti?

Teismas gali procesinius dokumentus įteikti keliais būdais: paštu, per teismo antstolį, vidaus kurjerių tarnybą ar teismo procesinių dokumentų įteikimo tarnybą. Dokumentas adresatui taip pat gali būti įteikiamas perduodant dokumentą adresatui teismo kanceliarijoje. Jeigu dokumentai yra tinkamai įteikti, visi šie būdai yra vienodai galiojantys ir būdo pasirinkimas neturi poveikio terminų skaičiavimui.

Pagal taisykles nuo 2016 m. rugsėjo 8 d. teismui leidžiama procesinius dokumentus įteikti naudojantis duomenų perdavimo sistema, jeigu adresatas dokumentus pateikė per šią sistemą arba pasirinko galimybę tai padaryti. Adresatas, pasirinkęs galimybę pateikti dokumentus naudojantis duomenų perdavimo sistema, gali elektroninio įteikimo atsisakyti.

Elektroninėmis priemonėmis įteiktas dokumentas laikomas įteiktu korespondencijos gavimo elektroniniame patvirtinime nurodytą dieną, net jeigu ta diena yra įstatyminė nedarbo diena. Tai, kad elektroninė korespondencija gaunama naktį, įteikimo veiksmingumui poveikio neturi. Jeigu korespondencijos gavimo elektroninio patvirtinimo nėra, dokumentai laikomi įteiktais praėjus 14 dienų nuo jų įkėlimo į duomenų perdavimo sistemą dienos. Minėtoje taisyklėje reikalaujama, kad šalis bent kartą per 14 dienų pasitikrintų savo elektroninę paskyrą.

6 Jeigu termino eiga prasideda nuo įvykio, ar diena, kurią įvyko tas įvykis, į terminą įskaičiuojama?

Jeigu dienomis skaičiuojamo termino pradžia yra konkretus įvykis, į terminą neįskaičiuojama diena, kurią tas įvykis įvyksta.

7 Kai terminas išreikštas dienomis, skaičiuojamos kalendorinės ar darbo dienos?

Dienomis nustatyti terminai skaičiuojami kalendorinėmis dienomis. Jeigu veiksmui atlikti skirtas terminas baigiasi įstatyminę nedarbo dieną arba šeštadienį, laikoma, kad terminas baigiasi kitą dieną, kuri nėra nedarbo diena arba šeštadienis.

8 Kaip skaičiuojamas savaitėmis, mėnesiais arba metais išreikštas terminas?

Savaitėmis, mėnesiais ar metais skaičiuojamas terminas baigiasi dieną, kurios pavadinimas arba data atitinka pirmąją termino dieną, arba, jeigu paskutinis mėnuo tokios dienos neturi, – paskutinę to mėnesio dieną.

Jeigu terminas nurodomas kaip mėnesio pradžia, vidurys arba pabaiga, tai suvokiama kaip pirmoji, penkioliktoji arba paskutinė mėnesio diena. Pusė mėnesio atitinka 15 dienų.

Jeigu terminas yra nustatytas mėnesiais arba metais ir nereikalaujama tęstinumo, daroma prielaida, kad mėnuo turi 30 dienų, o metai – 365 dienas.

9 Kada baigiasi savaitėmis, mėnesiais arba metais skaičiuojamas terminas?

Savaitėmis, mėnesiais ar metais skaičiuojamas terminas baigiasi dieną, kurios pavadinimas arba data atitinka pirmąją termino dieną, arba, jeigu paskutinis mėnuo tokios dienos neturi, – paskutinę to mėnesio dieną.

Jeigu terminas nurodomas kaip mėnesio pradžia, vidurys arba pabaiga, tai suvokiama kaip pirmoji, penkioliktoji arba paskutinė mėnesio diena. Pusė mėnesio atitinka 15 dienų.

Jeigu terminas yra nustatytas mėnesiais arba metais ir nereikalaujama tęstinumo, daroma prielaida, kad mėnuo turi 30 dienų, o metai – 365 dienas.

10 Jeigu terminas baigiasi šeštadienį, sekmadienį, valstybinių švenčių dieną arba kitą nedarbo dieną, ar jis pratęsiamas iki pirmos po jos einančios darbo dienos?

Jeigu veiksmui atlikti skirtas terminas baigiasi įstatymine nedarbo dieną arba šeštadienį, laikoma, kad terminas baigiasi kitą dieną, kuri nėra nedarbo diena arba šeštadienis.

11 Ar tam tikroms aplinkybėms terminai gali būti pratęsimi? Kokiomis sąlygomis?

Pratęsti arba sutrumpinti galima tik teisinius terminus, t. y. teismo arba pirmininkaujancio teisėjo nustatytus terminus. Nutartį pratęsti arba sutrumpinti terminą gali priimti arba pirmininkaujantis teisėjas, arba teismas, tačiau tik dėl svarbių priežasčių – priežastis vertinti paliekama teismo nuožiūrai.

Terminą pratęsti arba sutrumpinti galima tik šalies, ne ginčo tvarka nagrinėjamos bylos proceso dalyvio, į procesą įsikišusios šalies, prokuroro, darbo inspektoriaus, vartotojų ombudsmeno, nevyriausybinių organizacijų, teismo paskirto eksperto arba liudytojo prašymu, jeigu terminas yra susijęs su jų veiksmis. Tokios nutarties teismas arba teisėjas negali priimti savo iniciatyva.

Prašymas turi būti pateiktas iki nustatyto termino pabaigos.

12 Kokie skundų padavimo terminai?

Lenkijos Civilinio proceso kodekse nustatyti įstatyminiai procesiniai terminai, per kuriuos galima įgyvendinti teisių gynimo priemonės pagal teismo sprendimo rūšį (teismo sprendimas (lenk. *wyrok*), sprendimas dėl ne ginčo tvarka nagrinėjamos bylos esmės (lenk. *postanowienie co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym*), teismo sprendimas už akių (lenk. *wyrok zaoczny*), pagal nurodymo sumokėti procedūrą išduotas nurodymas sumokėti (lenk. *nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym*), pagal mokėjimo įsakymo procedūrą išduotas mokėjimo įsakymas (lenk. *nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym*) ir nutartis (lenk. *postanowienie*)). Konkrečiai nustatyti tokie įstatyminiai terminai:

- teismo sprendimas ir nutartis dėl ne ginčo tvarka nagrinėjamos bylos esmės: teismo sprendimo motyvai turi būti pateikti raštu, jeigu šalis to paprašo per vieną savaitę nuo rezoliucinės sprendimo dalies paskelbimo dienos. Teismas privalo savo paties iniciatyva įteikti teismo sprendimą šaliai, kuri, veikdama be advokato, teisinio konsultanto ar patentinio patikėtinio, nedalyvavo skelbiant teismo sprendimą, nes jai buvo atimta laisvė, o sprendimas buvo paskelbtas uždarame posėdyje. Bet kuriai šaliai, kuri veikė be advokato, teisinio konsultanto, patentinio patikėtinio ar Lenkijos Respublikos generalinio advokato, turi būti automatiškai įteiktas teismo sprendimas ir informacija apie prašymo dėl motyvų įteikimo pateikimo būdą ir terminą bei apeliacinio skundo pateikimo sąlygas, metodą ir terminą. Jeigu šalis privalo būti atstovaujama, šaliai turi atstovauti advokatas arba teisinis konsultantas; šalis taip pat turėtų būti informuota apie nuostatas dėl pareigos būti atstovaujama ir apie šių nuostatų nesilaikymo pasekmes; Apeliacinį skundą per dvi savaites nuo teismo sprendimo ir motyvų įteikimo apeliacinio skundo teikėjui galima pateikti teisme, kuris priėmė skundžiamą sprendimą. Jeigu teismo sprendimo rašytinių motyvų rengimo terminas pratęsiamas, apeliacinio skundo pateikimo terminas yra trys savaitės. Apie terminą teismas šaliai praneša teismo sprendimo ir motyvų įteikimo metu. Jei pranešime nurodytas neteisingas terminas ir šalis jo laikėsi, apeliacinis skundas laikomas pateiktu laikantis nustatyto termino. Taip pat laikoma, kad minėto termino (dviejų savaičių ir trijų savaičių) buvo laikytasi, jei šalis iki jo pabaigos pateikė apeliacinį skundą antrosios instancijos teismui. Tokiais atvejais tas teismas praneša pirmosios instancijos teismui apie apeliacinį skundą ir prašo pateikti bylos medžiagą;
- nutartis: skundo pateikimo terminas yra viena savaitė, skaičiuojant nuo nutarties ir jos motyvų įteikimo dienos, įskaitant atvejus, kai įteikimas buvo atliktas teismo iniciatyva. Jeigu priimdamas nutartį teismas nusprendė susilaikyti nuo nutarties motyvų parengimo, terminas pradedamas skaičiuoti nuo nutarties paskelbimo arba, jeigu ji turi būti įteikta, nuo įteikimo dienos. Teismas turi parengti atvirame posėdyje paskelbtų nutarčių motyvus tik tuo atveju, jeigu jos yra apskundžiamos ir tik jeigu šalis to paprašo per vieną savaitę nuo paskelbimo dienos. Tokios nutartys įteikiamos tik tai šaliai, kuri pateikė prašymą, kad nutarties motyvai būtų parengti ir įteikti šaliai kartu su nutartimi. Jeigu konkrečiame įstatyme nenumatyta

kitaip, atviraime posėdyje priimtas nutartis teismas turi įteikti savo iniciatyva. Įteikiant nutartį šaliai, kuri veikė be advokato, teisinio konsultanto, patentinio patikėtinio ar Lenkijos Respublikos generalinio advokato, šalis turėtų būti informuota apie prašymo dėl motyvų įteikimo pateikimo ir apeliacinio skundo pateikimo priimtinumą, sąlygas, terminus ir metodą arba apie tai, kad nutartis yra neskundžiama arba kad nutarties motyvai neturi būti parengti. Jeigu uždarame posėdyje paskelbiama nutartis, kurią galima apskūsti, teismas parengia motyvus tik tuo atveju, jeigu šalis to paprašo per vieną savaitę nuo nutarties įteikimo. Nutartis su motyvais įteikiama tik tai šaliai, kuri prašė, kad nutarties motyvai būtų parengti ir įteikti su nutartimi. Kai specialiu įstatymu nustatomas reikalavimas, kad teismas pagal įstatymą parengtų uždarame posėdyje paskelbtos nutarties motyvus, nutartis ir motyvai turi būti įteikti automatiškai.

Teismas gali parengti uždarame posėdyje paskelbtos nutarties, kurią galima apskūsti, motyvus, jeigu dėl to supaprastinama procedūra arba jeigu nutartis susijusi su išlaidų grąžinimu asmeniui, kuris nėra proceso šalis. Tokiais atvejais nutartis ir motyvai įteikiami visoms susijusioms šalims ar asmenims. Jeigu teismas automatiškai įteikia uždarame posėdyje priimtą nutartį ir motyvus, šalis atleidžiama nuo pareigos pateikti prašymą dėl nutarties ir motyvų įteikimo. Priimdamas nutartį, kurią galima apskūsti, teismas savo vertinimu, pagrįstu visomis bylos aplinkybėmis, gali nuspręsti neparengti nutarties motyvų, jeigu jis visiškai patenkina šalies prašyme pareikštą reikalavimą ir pritaria šalies pateiktiems argumentams, pagrindžiantiems šį prašymą. Nutartyje turi būti nurodyti atitinkami procesiniai dokumentai. Jeigu procesinis dokumentas įteikiamas vėliau nei nutartis, apeliacinio skundo pateikimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo to procesinio dokumento įteikimo dienos. Teismo pareigūno nutartis gali būti apskūsta, jei tokią nutartį būtų galima apskūsti, jeigu ją būtų priėmęs teismas. Apeliacinis skundas pateikiamas teismui, kuriame teismo pareigūnas priėmė nutartį, kurią galima apskūsti, per vieną savaitę nuo šios nutarties įteikimo. Jeigu nutartis įteikta be motyvų ir šalis pateikė prašymą parengti motyvus, apeliacinio skundo pateikimo terminas pradedamas tą dieną, kurią buvo įteikta nutartis kartu su motyvais;

- atsakovo atžvilgiu priimtas teismo sprendimas už akių: atsakovas, kurio atžvilgiu paskelbtas teismo sprendimas už akių, per dvi savaites nuo to laiko, kai jam įteikiamas teismo sprendimas, gali pateikti prieštaravimą;
- ieškovo atžvilgiu priimtas teismo sprendimas už akių: teismas parengia teismo sprendimo už akių motyvus, jeigu buvo atmestas visas ieškinys arba jo dalis, o ieškovas per vieną savaitę nuo teismo sprendimo įteikimo pateikia prašymą parengti nutarties motyvus;
- pagal nurodymo sumokėti procedūrą išduotas nurodymas sumokėti ir pagal mokėjimo įsakymo procedūrą išduotas mokėjimo įsakymas: pagal mokėjimo įsakymo procedūrą teismas nurodo atsakovui per mokėjimo įsakymo procedūroje nurodytą terminą sumokėti visą reikalaujamą sumą, įskaitant išlaidas, arba pateikti apeliacinį skundą (prieštaravimo pareiškimas dėl pagal nurodymo sumokėti procedūrą išduoto nurodymo sumokėti, prieštaravimo pareiškimas dėl pagal mokėjimo įsakymo procedūrą išduoto mokėjimo įsakymo). Galioja šie terminai: dvi savaitės nuo mokėjimo nurodymo įteikimo dienos pagal nurodymo sumokėti procedūrą išduoto nurodymo sumokėti atveju, kai nurodymas atsakovui turi būti įteiktas šalies viduje; vienas mėnesis nuo mokėjimo nurodymo įteikimo dienos pagal nurodymo sumokėti procedūrą išduoto nurodymo sumokėti atveju, kai nurodymas atsakovui turi būti įteiktas ne Lenkijoje, bet kitoje Europos Sąjungos šalyje; vienas mėnesis nuo mokėjimo įsakymo įteikimo dienos pagal įsakymo sumokėti procedūrą išduoto įsakymo sumokėti atveju, kai įteikimas atsakovui turi būti atliktas Europos Sąjungos šalyje; trys mėnesiai nuo įsakymo įteikimo dienos, kai įsakymas turi būti įteiktas ne Europos Sąjungos šalyse. Jei išdavus mokėjimo nurodymą / įsakymą paaiškėja, kad mokėjimo nurodymo / įsakymo įteikimas turi būti atliekamas vietoje, dėl kurios pagal 2 dalį būtų pagrįsta nustatyti kitą terminą nei nurodytas išduotame nurodyme / įsakyme, teismas savo iniciatyva priima nutartį, kuria atitinkamai iš dalies pakeičiamas nurodymas / įsakymas.

13 Ar teismai gali pakeisti terminus, visų pirma atvykimo į teismą terminus, arba nustatyti specialų atvykimo į teismą terminą?

Liudytojas arba proceso šalis turi absoliučią pareigą atvykti į teismo posėdį. Liudytojas taip pat turi atvykti į teismą net ir tuo atveju, jeigu nežino bylos aplinkybių arba jeigu jau nusprendė pasinaudoti savo teise atsisakyti liudyti. Liudytojas iki posėdžio dienos turi raštu pateisinti savo nedalyvavimą (neatvykimą). Nedalyvavimo priežastis nurodžius vėliau, teismas posėdyje vis tiek gali liudytojui skirti baudą.

Liudytojas turėtų pridėti dokumentą, kuriuo pagrindžiama jo neatvykimo priežastis, ir pateikti rašytinį pasiaiškinimą. Liudytojo nedalyvavimas pateisinamas, jeigu jis teismo posėdyje nedalyvavo dėl ligos, svarbios komandiruotės arba didelio nenumatyto incidento. Jeigu gavus šaukimą nurodoma, kad posėdyje nebus

dalyvaujama dėl ligos, teismo gydytojas turi išduoti sertifikatą, kuriuo patvirtinama, kad liudytojas negali atvykti. Tokiu atveju teismas nustato kitą atvykimo datą.

14 Jeigu asmeniui, gyvenančiam toje vietoje, kurioje jam būtų pratęstas terminas, apie veiksmą, kurį jis turi atlikti, pranešama toje vietoje, kurioje gyvenantiems asmenims terminas nepratęsiamas, ar šis asmuo praranda galimybę pasinaudoti pratęstu terminu?

Šaliai arba liudytojui taikomos civilinio proceso taisyklės, kuriomis vadovaujasi teisminė institucija (teismas).

15 Kokios terminų nesilaikymo pasekmės?

Procesinis veiksmas, kurį šalis atlieka pasibaigus terminui, yra niekinis.

Šis principas taikomas ir įstatyminiams, ir teisminiems terminams. Procesinio veiksmo negaliojimas reiškia, kad pavėluotai atliktas veiksmas neturi pagal įstatymą su šio veiksmo atlikimu siejamų teisinių padarinių. Procesinis veiksmas, atliktas pasibaigus terminui, yra niekinis, net jeigu teismas dar nepaskelbė nutarties, kuri yra pasibaigusio termino padarinys.

16 Jeigu terminas pasibaigia, kokiomis teisių gynimo priemonėmis gali pasinaudoti jį praleidusios šalys?

Jeigu terminas buvo praleistas, šalis gali prašyti jį atstatyti arba atnaujinti procesą.

Jeigu šalis procesinio veiksmo atlikimo terminą praleido ne dėl savo kaltės, teismas jos prašymu terminą atstato. Tačiau termino atstatyti neleidžiama, jeigu termino praleidimas šaliai neturi neigiamų procesinių padarinių. Rašytinis pareiškimas, kuriame išdėstytas prašymas atstatyti terminą, ne vėliau kaip per savaitę nuo termino praleidimo priežasties išnykimo turi būti pateiktas teismui, kuriame turėjo būti atliktas veiksmas. Rašytiniame pareiškime turėtų būti išdėstytos aplinkybės, kuriomis pagrindžiamas prašymas. Šalis procesinį veiksmą turėtų atlikti tuo metu, kuriuo pateikia prašymą. Nuo praleisto termino praėjus metams, jį galima atstatyti tik išimtiniais atvejais. Atstatyti termino, per kurį apeliacine tvarka turi būti apskundžiamas teismo sprendimas, kuriuo santuoka pripažįstama negaliojančia arba paskelbiamas santuokos nutraukimas, arba paskelbiamas santuokos nebuvimas, neleidžiama, jeigu bent viena šalis iš naujo susituokė po to, kai teismo sprendimas tapo galutinis. Pavėluotai pateiktą arba pagal įstatymus neleistiną prašymą atstatyti terminą teismas atmeta. Nepaisant to, kad pateiktas prašymas atstatyti terminą, procesas ar teismo sprendimo vykdymas nestabdomas. Tačiau teismas, atsižvelgdamas į aplinkybes, gali sustabdyti procesą arba teismo sprendimo vykdymą. Jeigu prašymas patenkinamas, teismas gali nedelsdamas pradėti nagrinėti bylą.

Atnaujinus procesą tampa įmanoma iš naujo pradėti nagrinėti bylą, kuri buvo užbaigta galutiniu teismo sprendimu. Skundas, kuriuo prašoma atnaujinti procesą, dažnai laikomas specialiąja teisių gynimo priemone (arba specialiuoju skundu), kuria ginčijami galutiniai teismo sprendimai, palyginti su paprastomis teisių gynimo priemonėmis, kuriomis ginčijami negalutiniai teismo sprendimai. Galima prašyti atnaujinti procesą dėl negaliojimo šiais atvejais: jeigu teisėjų kolegijoje buvo neįgaliotas asmuo arba jeigu teismo sprendimą priėmęs teisėjas pagal įstatymą turėjo būti pašalintas, o šalis negalėjo paprašyti, kad teisėjas būtų pašalintas iki galutinio teismo sprendimo paskelbimo; jeigu šalis dėl savo teisinio statuso arba veiksnio negalėjo būti proceso šalimi arba jai nebuvo tinkamai atstovaujama, arba dėl teisės pažeidimo iš jos buvo atimta galimybė imtis veiksmų; tačiau negali būti prašoma atnaujinti procesą, jeigu iki galutinio teismo sprendimo paskelbimo šalis susigrąžino galimybę imtis veiksmų arba jeigu apie atstovavimo nebuvimą buvo pareikšta pateikiant prieštaravimą, arba jeigu šalis patvirtino procesinius veiksmus, kurių buvo imtasi. Taip pat galima prašyti atnaujinti procesą, jeigu Konstitucinis Teismas paskelbia, kad reguliavimo priemonė, kuria remiantis buvo priimtas teismo sprendimas, prieštarauja [Konstitucijai](#), ratifikuotai tarptautinei sutarčiai ar įstatymams.

Prašyti atnaujinti procesą galima remiantis tuo, kad:

- teismo sprendimas buvo grindžiamas suklastotu arba pakeistu dokumentu arba vėliau panaikintu baudžiamuoju nuosprendžiu;
- arba teismo sprendimas buvo išgautas nusikalstamu būdu.

Prašyti atnaujinti procesą taip pat galima:

- jeigu galutinis teismo sprendimas dėl tų pačių teisinių santykių paaiškėja vėliau, arba paaiškėja faktai arba įrodymai, galintys turėti įtakos bylos baigčiai, kuriais šalis negalėjo remtis ankstesniame procese;
- jeigu teismo sprendimo turiniui įtakos turėjo nutartis, kuria nebuvo užbaigtas bylos nagrinėjimo procesas ir kuri buvo priimta remiantis norminiu aktu, kurį Konstitucinis Teismas pripažino prieštaraujančiu [Konstitucijai](#), ratifikuotai tarptautinei sutarčiai ar įstatymams (ir kuri pagal Civilinio proceso kodeksą buvo panaikinta arba iš dalies pakeista).

Prašyti atnaujinti procesą dėl nusikalstamos veikos galima tik tuo atveju, jei nusikalstama veika buvo nustatyta galutiniu apkaltinamuoju nuosprendžiu, išskyrus atvejus, kai baudžiamasis procesas negali būti pradėtas arba buvo nutrauktas dėl kitų priežasčių nei įrodymų nebuvimas.

Prašyti atnaujinti proceso dėl teismo sprendimo, kuriuo santuoka pripažįstama negaliojančia arba paskelbiamas santuokos nutraukimas, arba paskelbiamas santuokos nebuvimas, neleidžiama, jeigu bent viena šalis iš naujo susituokė po to, kai teismo sprendimas tapo galutinis. Prašymas atnaujinti procesą turi būti pateiktas per tris mėnesius; šis terminas pradedamas skaičiuoti nuo dienos, kai šalis sužinojo apie proceso atnaujinimo motyvus arba, jeigu motyvuojama tuo, kad šaliai nebuvo tinkamai atstovaujama arba iš jos buvo atimta galimybė imtis veiksmų, nuo dienos, kai šalis, jos sudėtinis organas arba jos teisinis atstovas sužinojo apie teismo sprendimą. Jeigu Konstitucinis Teismas nusprendė, kad norminis aktas prieštarauja [Konstitucijai](#), ratifikuotai tarptautinei sutarčiai ar įstatymui, kuriuo remiantis buvo priimtas teismo sprendimas, prašymas atnaujinti procesą turi būti pateiktas per tris mėnesius nuo Konstitucinio Teismo nuosprendžio įsigaliojimo dienos. Jeigu Konstitucinio Teismo nuosprendžio priėmimo metu nuosprendis (priimtas remiantis norminiu aktu, kurį Konstitucinis Teismas paskelbė prieštaraujančiu [Konstitucijai](#), ratifikuotai tarptautinei sutarčiai ar įstatymui) dar netapo galutiniu dėl vėliau atmesto apeliacinio skundo pateikimo, terminas pradedamas skaičiuoti nuo nutarties atmesti įteikimo dienos arba, jeigu nutartis buvo paskelbta atvirame posėdyje, nuo tos nutarties paskelbimo dienos.

Prašyti atnaujinti procesą nebegalima praėjus daugiau kaip dešimčiai metų nuo tos dienos, kai teismo sprendimas tapo galutinis (nebent šalis negalėjo atlikti procesinių veiksmų arba jai nebuvo tinkamai atstovaujama).

■ Paskutinis naujinimas: 15/07/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.